

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Володавчик В. Професійна мобільність фахівця як науково-педагогічна проблема [Електронний ресурс] / В. Володавчик // Молодь і ринок. – 2014. – № 1. – С. 88–93. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_1_19.
2. Гальперин П. Я. Психология мышления и учение о поэтапном формировании умственных действий / П. Я. Гальперин // Исследования мышления в современной психологии : сб. науч. трудов. – М. : Наука, 1966. – С. 236–276.
3. Литвин А. В. Методологічні засади поняття «педагогічні умови» : на допомогу здобувачам наукового ступеня / А. В. Литвин. – Львів : СПОЛОМ, 2014. – 76 с.
4. Литвин А. Методологічні засади поняття «педагогічні умови» [Електронний ресурс] / А. Литвин, О. Мацейко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2013. – № 4. – С. 43–63. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2013_4_5.
5. Марцинковская Т. Д. Психология развития : учебник для студ. высш. психол. учеб. заведений / Т. Д. Марцинковская, Т. М. Марютина, Т. Г. Стефаненко и др. ; под ред. Т. Д. Марцинковской. – Изд. 3-е. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 528 с.
6. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов ; под ред. Н. Ю. Шведовой. – М. : Рус. яз., 1990. – 921 с.
7. Пілецька Л. С. Професійна мобільність особистості: психологічний аспект аналізу [Електронний ресурс] / Л. С. Пілецька // Теоретичні і прикладні проблеми психології. – 2013. – № 3. – С. 205–210. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipp_2013_3_35.
8. Постанова Кабінету Міністрів України № 1341 від 23.11.2011 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.
9. Сушенцева Л. Л. Вплив професійної мобільності на конкурентоздатність фахівця на сучасному ринку праці [Електронний ресурс] / Л. Л. Сушенцева, О. О. Сушенцев // Молодий вчений. – 2016. – № 4. – С. 568–572. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_139.
10. Педагогіка / под ред. Ю. К. Бабанського. – М. : Педагогіка, 1988. – 432 с.
11. Приходько В. В. Словник термінів і понять з педагогіки вищої школи : посібник / В. В. Приходько, В. В. Малий, В. Л. Галацька, М. А. Мироненко. – Дніпропетровськ, 2005. – 181 с.

Дата надходження до редакції: 06.07.2017 р.

УДК 351.746:355.477

Юлія НЕНЬКО,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Черкаського інституту пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України*

МОДЕЛЬ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У статті представлено авторську структурно-функціональну модель системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів у вищих навчальних закладах ДСНС України. Виокремлено та обґрунтовано три основних підсистеми даної моделі. Визначено педагогічні умови, що забезпечують ефективність її реалізації.

Ключові слова: *модель, професійно орієнтована комунікативна підготовка, майбутній офіцер, педагогічні умови, вищий навчальний заклад.*

В статье представлена авторская структурно-функциональная модель системы профессионально ориентированной коммуникативной подготовки курсантов в высших учебных заведениях ГСЧС Украины. Выделены и обоснованы три основных подсистемы

данной модели. Определены педагогические условия, обеспечивающие эффективность ее реализации.

Ключевые слова: *модель, профессионально ориентированная коммуникативная подготовка, будущий офицер, педагогические условия, высшее учебное заведение.*

The article presents the author's structural and functional model of the system of professionally oriented communicative training of cadets in higher educational establishments of the SES of Ukraine. Three main subsystems of this model are identified and substantiated. The pedagogical conditions ensuring the effectiveness of the model implementation are determined.

Key words: *model, professionally oriented communicative training, future officer, pedagogical conditions, higher education institution.*

Постановка проблеми. Сучасна вітчизняна педагогічна реальність і ринок освітніх послуг розвиваються швидше, ніж педагогічна теорія, покликана розробляти освітні моделі відповідних педагогічних систем. Тому актуальним залишається питання створення інноваційних педагогічних моделей та з'ясування умов і границь їх використання [1, с. 113].

Концептуалізація теоретичного матеріалу, аналіз поняттєво-категоріального апарату дослідження, результатів констатувального етапу експерименту дають змогу дійти висновку, що процес фахової підготовки курсантів вищих навчальних закладів ДСНС України містить у собі той потенціал, який сприяє розвитку готовності до професійно орієнтованої комунікативної діяльності.

Аналіз наукових досліджень і публікацій.

Проблема підготовки фахівців до професійної діяльності та підвищення ефективності навчання у вищій школі стали предметом досліджень Е. Зеєра, І. Зязюна, О. Почуєвої та ін. У працях означених науковців запропоновано концептуальні ідеї щодо підвищення якості професійної освіти.

Аналіз наукової літератури, спостереження за навчально-виховним процесом засвідчили, що у професійній підготовці майбутнього офіцера служби цивільного захисту (далі – с.ц.з.) окремо завдання формування готовності до професійно орієнтованої комунікативної діяльності не ставиться. З огляду на це, нами було поставлено завдання розробити модель цього процесу, що і є **метою статті**.

Розроблена модель професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. відображає складність цього процесу, взаємозалежність його елементів і важливість кожного складника для кінцевого результату.

Використання в дослідженні методу моделювання дало змогу створити структурно-функціональну модель професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів вищих навчальних закладів ДСНС України, яка уможливила різнобічне пізнання процесу формування готовності майбутніх офіцерів с.ц.з. до професійно орієнтованої комунікативної діяльності за допомогою схематично зображеного процесу із позиції, що безпосередньо цікавлять дослідника.

Побудова структурно-функціональної моделі системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. мала на меті створення ідеальної системи, яка втілює абстраговану структуру й реальний проєктований процес і дає змогу не лише проводити на цій адекватній формалізованій схемі спостереження за його розвитком, а й робити достовірні висновки [7, с. 201]. Характерною особливістю професійно орієнтованої комунікативної підготовки як системи є комплексний вплив кожного з її елементів на суб'єкт через застосування різних форм, способів, методів подання інформації відповідного змісту.

Важливою передумовою розроблення моделі системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. є аналіз їх майбутньої професійно орієнтованої комунікативної діяльності з урахуванням специфіки підготовки до означеної діяльності в процесі фахової підготовки у вищому навчальному закладі ДСНС України. Урахування цих особливостей дає можливість передбачити конкретні шляхи, засоби, методи та критерії становлення особистісних якостей, необхідних для виконання професійних функцій.

Розроблена модель системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. є моделлю структурно-функціонального типу. Доцільність цього типу моделі зумовлена такими чинниками:

- виявлення сутності будь-якого об'єкта потребує визначення його структури;
- структурно-функціональним моделям властиві різні рівні абстрактності, узагальненості й застосування;
- встановлення подібності моделі й оригіналу за частиною їх структур надає інформацію про функції моделі на основі функцій предмета діяльності;
- цілісність моделі забезпечується сукупністю її підсистем та єдністю структурних і функціональних компонентів [8].

Ефективність будь-якої моделі педагогічної системи зумовлена системою закономірностей функціонування цієї системи, кожна з яких визначає залежність результату від:

- усвідомлення мети, завдань і принципів моделювання педагогічної системи та педагогічного процесу вищого навчального закладу;
- наявності відповідних меті науково обґрунтованих програм та планів діяльності вищого навчального закладу;
- рівня координації діяльності учасників педагогічного процесу;
- наявності механізмів регулювання педагогічного процесу та коригування його результатів відповідно до моделі;
- наявності системи оцінювання результатів діяльності та співвіднесення їх із прогнозованими результатами моделі [1, с. 113].

Зважаючи на те, що моделювання педагогічного процесу передбачає не лише проєктування, а й визначення шляхів упровадження моделі в практику навчально-виховного процесу [10, с. 21], в структурі моделі, яку ми розглядаємо, виділено цільову, концептуально-стратегічну, організаційно-проєктувальну, процесуально-технологічну та контрольну-оцінювальну підсистеми.

Цільова підсистема, спрямована на обґрунтування й актуалізацію моделі, спирається на соціальне замовлення суспільства на висококваліфікованих офіцерів с.ц.з., яким властиві не лише відповідні техніко-технологічні знання, вміння і навички, а й знання, навички й уміння для здійснення організаторської, управлінської, професійно орієнтованої діяльності [6, с. 7].

Центральною ланкою цільової підсистеми є мета проєктованої моделі – підвищити якість професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. у вищих навчальних закладах ДСНС України задля формування їх готовності до професійно орієнтованої комунікативної діяльності за всіма структурними компонентами цієї готовності: мотиваційно-ціннісним, когнітивним, діяльнісним.

Виконання офіцерами с.ц.з. професійного завдання відбувається в екстремальних умовах, пов'язаних із загрозою для здоров'я та життя: шкідливого впливу фізичних і хімічних чинників – задимленого приміщення, високої температури та вологості, зниження концентрації кисню в повітрі, виділення токсичних продуктів горіння, сильних шумів [9, с. 11]; висока «ціна» роботи, прийнятих рішень, висока відповідальність за рятування потерпілих, їхніх матеріальних цінностей, локалізацію та ліквідацію надзвичайної ситуації; нестача часу на усвідомлення

та переробку отриманої інформації, прийняття рішення і виконання конкретних дій; важка динаміка змін функціональних станів, високі фізичні навантаження; робота в засобах захисту органів дихання та шкіри, які обмежують огляд, рухи рятівника; виникнення у потерпілих та інших людей тривоги, неспокою, відчаю; створення аварійних випадків, загроза вибуху та руйнування приміщень палаючих будівель тощо.

Зазначені вище умови виконання екстремальної діяльності вимагають від фахівця не лише відповідного стану здоров'я, високого рівня фізичної підготовки рятівника, а й наявності специфічних індивідуально-психологічних особливостей, знань та вмінь.

Здійснюючи діяльність у надзвичайних ситуаціях, кожен рятівник виконує велику кількість завдань – спостереження, оцінювання, усвідомлювання, прийняття рішень, приймання та передавання інформації, співпраця з колегами і взаємодопомога, контроль своїх сил та перебігу екстремальних ситуацій тощо [4, с. 143]. Виконання перелічених завдань буде ефективним за наявності необхідних знань та вмінь, формування яких відбувається в період підготовки фахівців до професійної діяльності. Отже, цільова підсистема є провідною у ході проектування структурно-функціональної моделі, оскільки визначає сутність інших підсистем моделі.

В основу *концептуально-стратегічної підсистеми* покладено систему методологічних підходів та принципів, кожен із яких виступає як керівна ідея, норма або правило діяльності, що визначають характер взаємозв'язку викладання та навчання і слугують орієнтирами для конструювання професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. та її здійснення.

Основними методологічними підходами, на засадах яких відбувається професійно орієнтована комунікативна підготовка майбутніх офіцерів, є такі:

- *діяльнісний підхід*, що передбачає організацію та управління цілеспрямованою навчально-виховною діяльністю курсанта в загальному контексті його життєдіяльності – спрямованості інтересів, життєвих планів, ціннісних орієнтацій, розуміння сенсу навчання і виховання, особистісного досвіду [2];

- *гуманістичний підхід* насамперед спрямований на розвиток комунікативної особистості кожного курсанта як представника інтелектуальної еліти країни [3], його інтелектуальної свободи, створення максимально сприятливих умов для розкриття особистості [5];

- *індивідуальний підхід*, за якого фахова підготовка майбутніх офіцерів с.ц.з. відбувається з оптимальним добором форм і методів, що забезпечує дохідливий виклад теоретичного матеріалу з урахуванням фаху, вікових та індивідуальних можливостей здобувачів; відсутність нездоланих труднощів під час самостійного опрацювання курсантами рекомендованих викладачем науково-інформаційних джерел;

- *компетентнісний підхід* як основа формування вмінь і навичок для успішного виконання комунікативних завдань у реальній професійно орієнтованій комунікативній діяльності, пошуку рішень для усунення труднощів, що виникають у процесі спілкування під час виконання професійної діяльності.

У рамках вирішення завдань дисертаційного дослідження для нас особливого значення набувають такі принципи:

- *принцип практичної спрямованості* фахової підготовки, який реалізується насамперед через зміст професійної підготовки, а також форми і методи навчання і виховання;

- *принцип системності й послідовності* фахової підготовки, покликаний забезпечити цілісність освіти як єдиного взаємопов'язаного комплексу гуманітарних, природничих, технічних і суспільних наук;

- *принцип професійної мобільності*.

Вищеперелічені підходи та принципи посідають важливе місце у структурі процесу педагогічного проектування системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. Окреслені підходи та принципи слугують опорою під час моделювання процесуально-технологічної підсистеми та доборі оптимальних традиційних та інноваційних методів, прийомів, засобів і форм організації, реалізації та корекції навчання і самонавчання курсантів вищих навчальних закладів ДСНС України, спрямованих на формування готовності майбутніх офіцерів с.ц.з. до професійно орієнтованої комунікативної діяльності.

Стрижнем організаційно-проектувальної підсистеми є педагогічні умови реалізації моделі системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з.:

- формування ціннісного ставлення курсантів до майбутньої професійно орієнтованої комунікативної діяльності;

- упровадження активних та інтерактивних методів навчання;

- оптимізація суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу.

Визначені педагогічні умови займають одне із центральних місць у моделі та корелюють із компонентами готовності майбутнього офіцера с.ц.з. до професійно орієнтованої комунікативної діяльності.

Процесуально-технологічна підсистема включає методику й етапи професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів у вищих навчальних закладах ДСНС України.

Навчально-змістовий ресурс означеної моделі становлять комунікативно орієнтовані дисципліни, зміст яких стосується певних аспектів професійно орієнтованої комунікативної діяльності офіцерів с.ц.з., та розроблений нами спецкурс «Основи професійно орієнтованої комунікативної діяльності офіцера служби цивільного захисту». Комунікативно орієнтовані дисципліни розуміємо як такі, що спрямовані на формування знань, умінь і навичок професійно орієнтованої комунікативної діяльності курсантів. Безпосереднім об'єктом їх вивчення є професійно орієнтована комунікативна діяльність загалом або окрема її частина. До таких дисциплін належать: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Філософія», «Культурологія», «Основи управління», «Основи інформаційних технологій».

Етапи професійно орієнтованої комунікативної підготовки відповідають меті педагогічного експерименту – формування готовності майбутнього офіцера с.ц.з. до професійно орієнтованої комунікативної діяльності, узгоджуються з педагогічними умовами і передбачають наступність та взаємозумовленість розвитку належних компонентів означеної готовності.

Відповідно до структури системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. нами впроваджено три взаємопов'язані та взаємообумовлені етапи:

- мотиваційно-орієнтаційний;

- комунікативно-когнітивний;

- діяльнісний.

Мета першого – мотиваційно-орієнтаційного – етапу – формування в курсантів загального уявлення про сутність професійно орієнтованої комунікативної діяльності та специфіку професійно орієнтованої діяльності офіцера с.ц.з., створення та підтримка сприятливого емоційно-психологічного клімату в ході фахової підготовки курсантів.

Відповідно до проблеми нашої науково-педагогічної розвідки змістова лінія реалізації завдань першого етапу передбачала активізацію позааудиторної роботи та проведення спецкурсу.

Другий – комунікативно-когнітивний – етап має на меті засвоєння курсантами ґрунтовних знань про професійно орієнтовану комунікативну діяльність офіцера с.ц.з., її специфіку, можливі конфліктні ситуації та способи їх вирішення або уникнення, подолання бар'єрів у спілкуванні тощо.

Реалізація означеної мети та завдань забезпечувалася переважно на заняттях із навчальних дисциплін, що мають професійне спрямування: «Електротехніка та пожежна профілактика в електроустановках», «Будівлі та споруди і їх поведінка в умовах пожежі», «Матеріалознавство та технологія матеріалів», «Організація аварійно-рятувальних робіт», «Пожежна та виробнича автоматика», «Організація пожежно-профілактичної роботи» та ін. Усі дисципліни були доповнені комунікативними задачами.

Змістово-організаційними засадами виступили активні й інтерактивні методи навчання, зокрема «мозковий штурм», «відкриті обговорення», «картки відгуків», обговорення у підгрупах, метод «навчальних партнерів», «баготи», «права чи неправда», активні дебати, «прес-конференція», «пішохідний тур», «голосування», лекційні, семінарські та лабораторні заняття, консультації тощо.

Третій – діяльнісний – етап спрямований на становлення індивідуального стилю професійно орієнтованої комунікативної діяльності курсантів. При цьому передбачалося розв'язання таких завдань:

1) оптимізація самостійної та науково-дослідної роботи курсантів;

2) активна орієнтація на роботу в колективі, вміння брати участь у дискусіях, бесідах, ділових іграх, диспутах тощо;

3) залучення курсантів до налагодження взаємодії, співпраці та співтворчості.

Змістовий аспект цього етапу становила низка різноманітних видів роботи: групові та індивідуальні навчально-дослідницькі завдання, самостійна науково-дослідна робота курсантів, метод проектів тощо.

Контрольно-оцінювальна підсистема відображає вимоги до якості професійної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. у вищих навчальних закладах ДСНС України, визначені Державним стандартом та іншими нормативними документами. Ця підсистема пов'язана зі створенням діагностичного апарату, який дозволяє визначити рівень готовності курсанта до професійно орієнтованої комунікативної діяльності, містить критерії, показники й методи її оцінювання, рівні розвитку, а також очікуваний результат упровадження і реалізації моделі – сформована готовність майбутнього офіцера с.ц.з. до професійно орієнтованої комунікативної діяльності.

Оцінювання рівня сформованості готовності майбутнього офіцера до професійно орієнтованої комунікативної діяльності відбувається за мотиваційно-ціннісним, когнітивним та діяльнісним критеріями.

Для визначення ефективності функціонування розробленої моделі системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. пропонуємо виділити три рівні сформованості готовності майбутнього офіцера с.ц.з. до професійно орієнтованої комунікативної діяльності: високий, середній та низький. Усі вони взаємопов'язані між собою, при цьому кожен попередній зумовлює наступний, що забезпечує послідовність розвитку досліджуваного феномену.

Для характеристики рівнів сформованості готовності майбутнього офіцера с.ц.з. до професійно орієнтованої комунікативної діяльності обрано критерії: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, до кожного з яких визначено комплекс показників.

Результуюча складова моделі передбачає наявність конкретних результатів, а саме: сформованість готовності майбутнього офіцера с.ц.з. до професійно орієнтованої комунікативної діяльності.

Висновки. Таким чином, презентована нами модель системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів с.ц.з. передбачає органічну єдність цільового, концептуально-стратегічного та контрольно-оцінювального блоків. Визначені блоки взаємообумовлені, взаємозалежні й реалізуються через дотримання педагогічних умов, що забезпечують ефективність функціонування означеної моделі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Григоренко Т. Роль освітньо-комунікативного середовища ВНЗ у підготовці майбутніх учителів-філологів [Електронний ресурс] / Т. Григоренко. – Режим доступу : http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/4792/1/rol_komunikativ_ser.pdf.
2. Діяльнісний підхід у педагогіці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ezosh7.klasna.com/uk/site/diyalnisnii-pidkhid-u-nav.html>.
3. Климова К. Я. Дидактичні принципи навчання української мови на нефілологічних факультетах педагогічних університетів / К. Я. Климова // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки. – Бердянськ : БДПУ, 2009. – № 4. – С. 193–197.
4. Козяр М. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки особового складу підрозділів із надзвичайних ситуацій : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / М. М. Козяр. – К., 2005. – 532 с.
5. Кравцов С. В. Психологічні проблеми виховання дітей та молоді в дусі гуманістичної педагогіки В. О. Сухомлинського / С. В. Кравцов // Педагогічна газета. – 2008. – № 1 (97). – С. 22–29.
6. Кучеренко С. М. Формування психологічної готовності особистості як складова професійної підготовки рятувальника ДСНС України / С. М. Кучеренко // Наукове забезпечення діяльності оперативно-рятувальних підрозділів (теорія та практика) : збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції. – Х. : НУЦЗУ 2014. – Ч. 2. – 207 с.
7. Романова К. Е. Методическая система формирования и развития педагогического мастерства будущих учителей технологии : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / К. Е. Романова. – Шуя, 2010. – 513 с.
8. Руденко Л. А. Модель формування комунікативної культури фахівців сфери обслуговування [Електронний ресурс] / Л. А. Руденко //

Молодий вчений. – 2015. – № 3 (2). – С. 109–114. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_3\(2\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_3(2)_26).

9. Черкашин А. І. Формування емоційної стійкості фахівця пожежної охорони до впливу стрес-факторів підвищеної інтенсивності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології» / А. І. Черкашин. – Харків, 1995. – 24 с.

10. Шахов В. І. Теоретико-методологічні основи базової педагогічної освіти майбутніх учителів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. І. Шахов. – Тернопіль, 2008. – 43 с.

Дата надходження до редакції: 05.09.2017 р.

УДК 378. 001

Світлана ТОЛОЧКО,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України
«Ніжинський агротехнічний інститут»

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ КОМПОНЕНТ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті зроблено аналіз структури науково-дослідного компонента науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти. Розглянуто форми проведення наукових педагогічних досліджень, організацію науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: науково-дослідний компонент, науково-методична компетентність викладачів, післядипломна освіта.

В статье сделан анализ структуры научно-исследовательского компонента научно-методической компетентности преподавателей в системе последипломного педагогического образования. Рассмотрены формы проведения научных педагогических исследований, организацию научно-исследовательской работы в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: научно-исследовательский компонент, научно-методическая компетентность преподавателей, последипломное образование.

The article analyzes the structure of the research component of the teachers' scientific and methodological competence in the system of postgraduate pedagogical education. The forms of conducting scientific pedagogical researches, organization of research work at the higher educational institution are considered.

Key words: research component, scientific and methodological competence of teachers, postgraduate education.

Постановка проблеми. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід'ємною складовою освітньої діяльності та проводиться з метою інтеграції наукової, освітньої і вироб-

ничої діяльності в системі вищої освіти. Проведення наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов'язковим [3].

Напрями розвитку науки і техніки в Україні визначаються законодавством, зокрема Конституцією України, Законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про державне прогнозування і розроблення програм економічного та соціального розвитку України», «Про наукову і науково-технічну експертизу» та ін.

Нині актуальності набуває питання якості наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, відповідальності науковців і наукових керівників, опонентів, експертів з оцінки наукових робіт, членів спеціалізованих учених рад за виконання таких робіт. І це цілком закономірно, оскільки в наш час від наукових досягнень залежить рівень розвитку країни і неякісні наукові розробки можуть на роки затримувати конкурентоспроможність країни.

У зв'язку з цим зростають вимоги до знань, умінь і компетенцій науково-педагогічних працівників, науково-педагогічного персоналу навчальних закладів системи післядипломної педагогічної освіти, які забезпечують організацію та проведення наукових досліджень, а також керівництво науково-дослідною роботою студентів, слухачів системи післядипломної педагогічної освіти.

Метою нашого дослідження є аналіз науково-дослідного компонента в структурі науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Педагогіка як наука може розвиватися лише за умови поповнення новими фактами, здобутими в процесі пошуково-дослідницької роботи, тобто здійснення наукових досліджень.